

SHOQATA E BANKAVE TË KOSOVËS KOSOVO BANKING ASSOCIATION

PUBLIKIM MUJOR

NUMRI 6 / QERSHOR 2014

VËSHTRIM PERIODIK MBI SEKTORIN FINANCIAR TË KOSOVËS

PËRGATITUR NGA:

Petrit Balija, Drejtor Ekzekutiv

Kreshnik Kosumi, Zyrtar për Politika dhe Statistika

Shoqata e Bankave të Kosovës

SHOQATA E BANKAVE TË KOSOVËS KOSOVO BANKING ASSOCIATION

Bajram Kelmendi 15, Prishtinë, 10 000, Kosovë

Tel. +381 38 246 171

email: contact@bankassoc-kos.com

www.bankassoc-kos.com

PËRMBAJTJA

PJESA I

NORMA EFEKTIVE E INTERESIT NË INDUSTRIJË BANKARE 4

NORMA EFEKTIVE E INTERESIT
PËR KREDITË E KORPORATAVE JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE 5

NORMA EFEKTIVE E INTERESIT
PËR DEPOZITAT E KORPORATAVE JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE 7

PJESA II

LAJME NGA INDUSTRIJA BANKARE QË SHËNUAN MUAJIN QERSHOR 8

NORMA EFEKTIVE E INTERESIT NË INDUSTRIJË BANKARE

Industria bankare në Kosovë ka arritur vlerën më të lartë të kredive të shënuar ndonjëherë deri më tani 2013 prej 1,805 milionë euro të lëshuara për ekonominë e Kosovës, përderisa depozitat ishin në vlerë prej prej 2,449 milionë euro në fund të muajit dhjetor 2013. Sikurse çdo biznes tjetër që vepron në Kosovë edhe industria bankare është ballafaquar me vështirësi dhe sfida të ndryshme gjatë veprimtarisë së saj në 13 vitet e fundit, gjë që ka bërë që shpenzimet operacionale dhe niveli i rrezikshmërisë së tregut në të cilin operojnë të jenë të larta. Sidoqoftë viteve të fundit disa përmirësime janë bërë në këtë aspekt dhe trendet tregojnë që normat e interesit me një trend të ngadaltë janë duke shënuar ulje deri në atë nivel që janë të përshtatshme edhe për bizneset dhe ekonominë familjare në Kosovë.

Nga tabela nr. 1, mund të vërehet që norma efektive e interesit për kredi (paraqet totalin e kostos vjetore të kredisë - interesi dhe komisionet tjera) e industrisë bankare në Kosovë në fund të vitit 2010 ishte 14.31%, përderisa norma efektive e interesit për depozita ishte 3.38%.

Norma efektive e interesit (2010 - 2013)

Përshkrimi	Kredi	Depozita	Margjina
2010	14.31%	3.38%	10.93%
2011	13.86%	3.62%	10.24%
2012	12.86%	3.74%	9.12%
2013	11.07%	2.39%	8.68%

Tab. 1 | Burimi: BQK - Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Nga tabela nr.1 dhe nga figura nr. 1 e prezantuar, mund të vërehet se norma efektive e interesit për kredi ka një trend të vazhdueshëm të uljes, sikurse edhe norma efektive e interesit për depozita ka shënuar ulje veçanërisht në pjesën e fundit të vitit që e lam pas (2013).

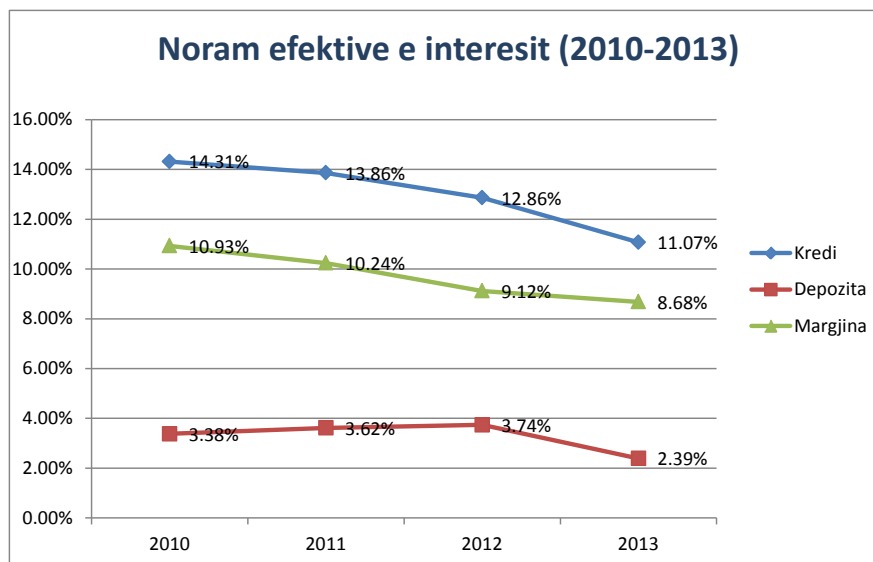

Fig. 1 | Burimi: BQK - Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Ajo çka është interesante dhe e rëndësishme të potencohet është se margjina e normës efektive të interesit ndërmjet kredive dhe depozitave nga viti 2010 ka shënuar ulje nga 10.93% në 8.68% në fund të vitit 2013.

Zvogëlimi i vazhdueshëm i normës efektive të interesit për kredi tregon se industria bankare është duke performuar mirë dhe në mënyrë të vazhdueshme mundohet që për klientët e saj të ofroj kushte më të favorshme, në përputhje edhe me rrethanat dhe ambientin në të cilin afarojnë këto institucione financiare.

NORMA EFEKTIVE E INTERESIT PËR KREDITË E KORPORATAVE JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE

Norma efektive për kreditë e korporatave jo-financiare

Varësisht nga natyra e biznesit, lloji dhe produkti i shërbimit, norma efektive e interesit për kredi për korporatat jo-financiare dallon nga ajo me vlerë më të ultë që është 5.97% (2013) deri tek ajo më e larta 12.90% (2013).

Normat efektive të interesit për kreditë për korporatat jo-financiare

Përshkrimi	Kreditë investuese			Kreditë tjera jo-Investive			Mbitërheqje	Linja kreditore	Kredi me kushte favorizuese	
	Deri 1 vit	1-5 vite	Mbi 5 vite	Deri 1 vit	1-5 vite	Mbi 5 vite			Kredi me mbulesë depoziti	Kredi tjera
2010	16.13%	13.95%	-	18.66%	14.44%	-	12.65%	13.27%	7.69%	-
2011	17.07%	13.55%	-	16.40%	13.80%	-	11.78%	12.12%	6.10%	9.88%
2012	15.37%	12.03%	10.19%	15.29%	13.66%	-	10.70%	11.90%	5.92%	-
2013	12.29%	10.93%	9.46%	11.62%	12.90%	-	9.36%	11.03%	5.97%	-

Tab. 2 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Kjo nënkupton që për klientë që përfaqësojnë rrezik më të ultë dhe kanë një plan biznesorë më të mirë, bankat ofrojnë norma më të mira të interesit.

Nga tabela nr. 2 mund të nxjerrim konkludim se pothuajse të gjitha llojet e kredive të lëshuara për korporatat jo-financiare kanë shënuar ulje nga viti 2010 deri në fund të muajit dhjetor 2013.

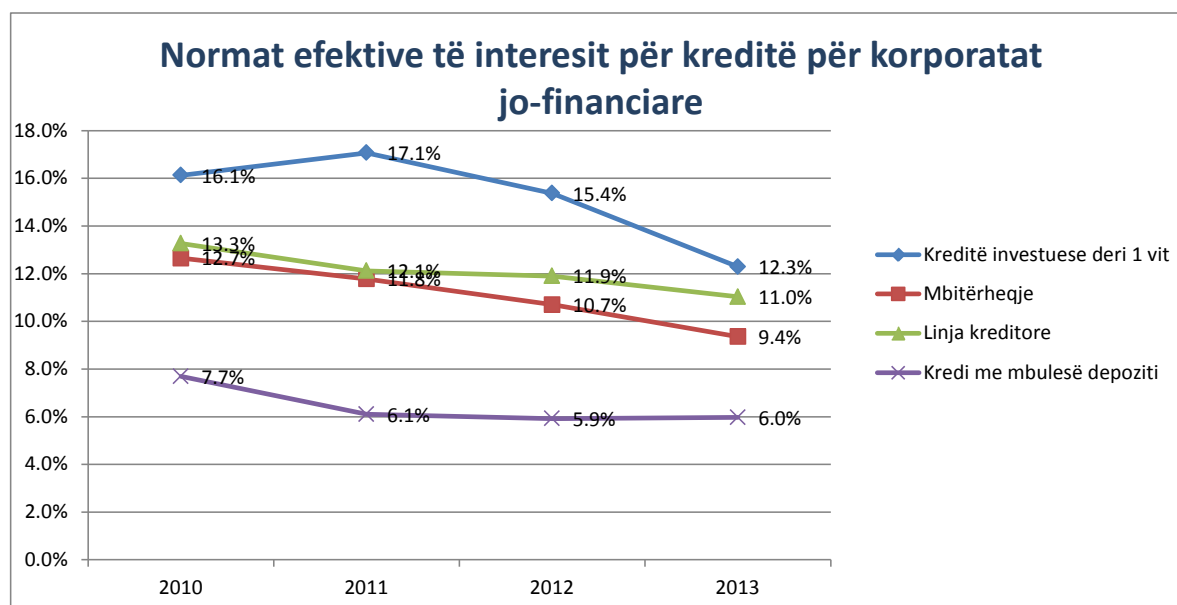

Fig. 2 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Gjithashtu në figurën nr.2 mund të vërehet trendi rënës i normës efektive për kredi për korporatat jo-financiare, veçanërisht i kredive investuese deri në 1 vit, ku nga 16.13% që ishte në fund të vitit 2010 është zvogëluar në 12.29% në fund të muajit dhjetor 2013.

Norma e interesit për kreditë e ekonomive familjare

Edhe tek kreditë e lëshuara për ekonomitë familjare sikurse tek kreditë për korporatat jo-financiare, norma efektive e interesit ndryshon varësisht nga lloji i produktit dhe kushteve që klienti i bankës i plotëson. Në tabelën nr. 3 të paraqitur në këtë publikim, mund të shohim se vlera më e madhe e normës efektive të interesit në fund të muajit dhjetor 2013 ka qenë 14.41% e lëshuar për produktin e mbitërheqjes, përderisa vlera më e ulët e kësaj norme ka qenë 7.28% për kreditë e lëshuara me kushte favorizuese.

Normat efektive të interesit për kreditë ekonomitë familjare

Përshkrimi	Mbitërheqja	Kredi me kushte favorizuese		Kredi konsumuese	Kredi hipotekare		
		Kredi me mbulesë depoziti	Kredi tjera		Deri në 5 vite	5-10 vite	Mbi 10 vite
2010	22.57%	6.57%	8.56%	14.56%	-	11.67%	10.26%
2011	16.44%	6.01%	8.58%	14.02%	14.31%	11.99%	10.83%
2012	12.46%	6.11%	7.97%	13.06%	-	10.78%	9.79%
2013	14.41%	4.59%	7.28%	11.69%	-	10.43%	9.00%

Tab. 3 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

I njëjti trend i zvogëlimit të normës efektive të interesit për kredi të ekonomive familjare është përcjellë pothuajse në të gjitha llojet e kredive të lëshuara nga 2010-2013, përfshirë këtu kreditë konsumuese, hipotekare, mbitërheqja apo kreditë me kushte favorizuese. Industria bankare ofron kushte më të mira kreditimi për klientët që ofrojnë siguri më të madhe gjatë tërë procesit të maturimit të asaj kredie.

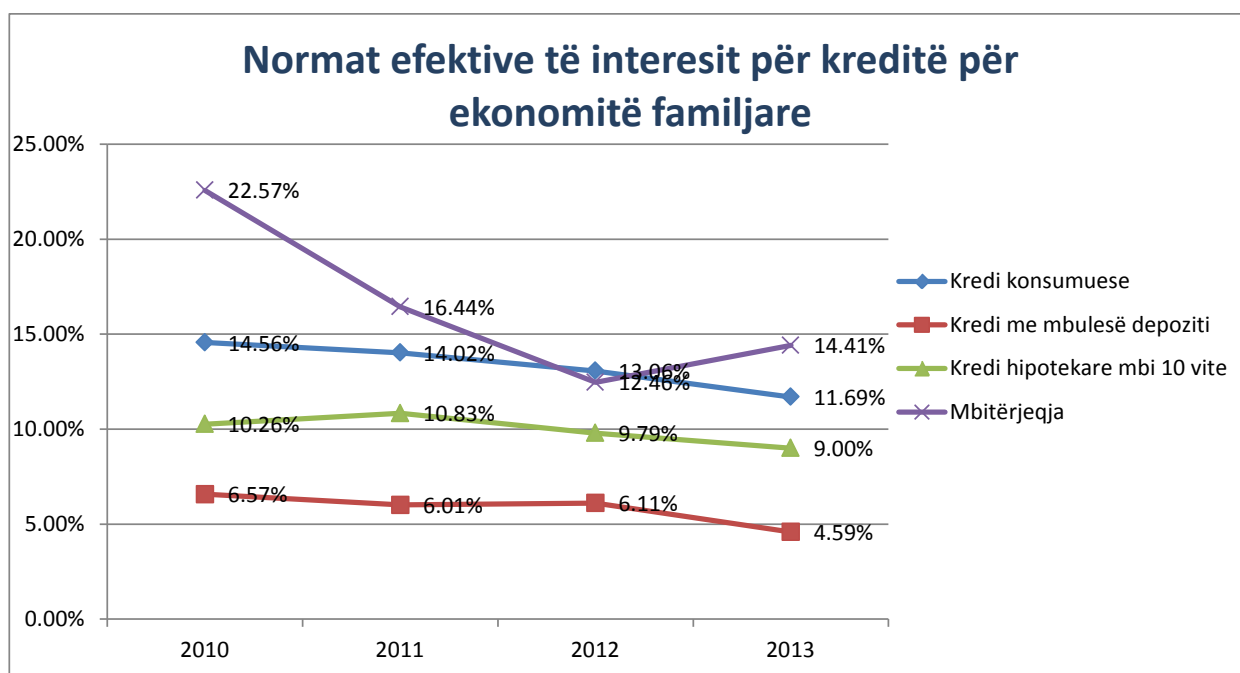

Fig. 3 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Nga figura nr. 3 e prezantuar në këtë publikim, mund të shohim se krahas të gjitha llojeve të kredive të cilat kanë shënuar ulje të normës së interesit, mbitërheqja si produkt i veçantë i kreditimit ka shënuar uljen më të madhe nga viti 2010 dhe deri në fund të vitit 2013.

NORMA EFEKTIVE E INTERESIT PËR DEPOZITAT E KORPORATAVE JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE

Sikurse çdo shpenzim tjetër i industrisë bankare edhe depozitat e deponuara brenda kësaj industrie paraqesin një kosto të financimit për vet këtë industri. Kjo për faktin që për depozitat e pranuar, bankat janë të obliguara të paguajnë një normë të interesit.

Margjina e krijuar ndërmjet normës së interesit për kreditë e lëshuara nga industria bankare dhe normës së interesit për depozita të pranuar, paraqesin marginën e interesit për industrinë bankare. Industria bankare në mënyrë të kujdesshme e mirëmban këtë hendek me qëllim të realizimit të qëllimeve strategjike të saj, ku njëra ndër objektivat më të rëndësishme krahas fitimit është edhe qëndrueshmëria dhe stabiliteti financiar i cili i mundëson qytetarëve të ndihen të sigurtë me mjetet e tyre të cilat i menaxhon ky sektor.

Normat efektive të interesit për depozita për korporatat jo-financiare

Përshkrimi	Depozitat e transferueshme	Depozitat e tjera												Depozitat e kursimit
		Më pak se 250.000 euro						E barabartë ose më shumë se 250.000 euro						
		1 muaj	1-3 muaj	3-6 muaj	6 muaj – 1 vit	1-2 vite	Mbi 2 vite	1 muaj	1-3 muaj	3-6 muaj	6 muaj – 1 vit	1-2 vite	Mbi 2 vite	
2010	0.63%	2.44%	3.08%	3.87%	4.96%	-	5.14%	-	3.74%	-	-	-	-	2.07%
2011	0.86%	2.22%	2.91%	3.53%	4.90%	-	5.05%	2.63%	3.88%	-	5.25%	-	-	2.20%
2012	0.83%	-	2.79%	-	-	-	-	2.67%	4.02%	-	4.75%	-	-	2.15%
2013	0.47%	0.83%	-	1.57%	0.48%	2.86%	-	-	-	-	-	-	3.42%	1.74%

Tab. 4 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Në tabelën nr. 4 mund të vërehet se krahas uljes së normës efektive të interesit për kredi, industria bankare ka qenë e obliguar të bëjë edhe uljen e shpenzimeve të përgjithshme të financimit të tyre, me ç'rast ka bërë uljen e normave të interesit për depozita nga viti në vit. Mirëpo ajo çka duhet potencuar është se kjo marginë e interesit ndërmjet kredive dhe depozitave në baza të vazhdueshme ka shënuar ulje.

Normat efektive të interesit për depozitat për ekonomitë familjare

Përshkrimi	Depozitat e transferueshme	Depozitat tjera						Depozitat e kursimit
		1 muaj	1-3 muaj	3-6 muaj	6 muaj – 1 vit	1-2 vite	Mbi 2 vite	
2010	0.55%	2.58%	2.63%	3.15%	4.49%	4.77%	5.14%	2.21%
2011	0.48%	2.49%	2.47%	2.88%	4.21%	4.56%	5.36%	2.06%
2012	0.54%	2.30%	2.46%	2.84%	4.20%	4.52%	4.76%	2.06%
2013	0.50%	1.66%	1.75%	2.03%	2.93%	3.38%	4.01%	1.66%

Tab. 5 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

Edhe tek norma efektive e interesit për depozita, varësisht nga lloji i produktit ndryshojnë përqindjet e tyre. Ajo çka mund të vërehet nga figura nr. 4 dhe tabela nr. 5 është se uljen më të madhe të normave të interesit për depozitat tek ekonomitë familjare e kanë shënuar depozitat me afat maturimi mbi 2 vite, ku nga 5.4% sa ka qenë në fund të vitit 2011, kanë rënë në 4.0% në fund të muajit dhjetor 2013.

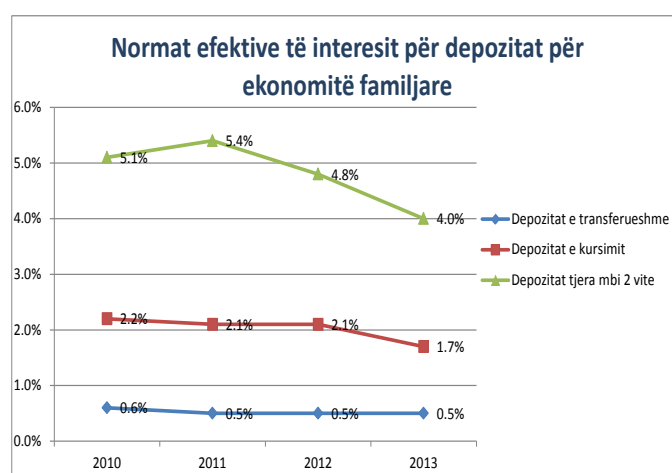

Fig. 4 | Burimi: BQK – Norma efektive të interesit (dhjetor, 2013)

PJESA II

LAJME NGA INDUSTRIJA BANKARE QË SHËNUAN MUAJIN QERSHOR

Priten norma njëshifrore të interesit për kredi

Drejtori ekzekutiv i Shoqatës së Bankave të Kosovës (SHBK), Petrit Balijs, ka deklaruar se ardhja e bankës “Ziraat Bank” në tregun e Kosovës është lajm shumë i mirë sepse, sipas tij, ardhja e një banke serioze në Kosovë do ta pasurojë edhe më shumë nivelin e konkurrencës brenda sektorit.

“Mendoj se konkurrenca gjithmonë ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve dhe përmirësimin e ofertës. Jemi duke punuar vazhdimisht t’i eliminojmë barrierat për afarizmin bankar në tregun e Kosovës, në mënyrë që ky treg të jetë sa më atraktiv për bankat e reja dhe të gjenerojmë interesim në këtë drejtim”, ka thënë Balijs. Ai ka deklaruar se normat e interesit në Kosovë janë duke shënuar rënie. “Shpeshherë citohen analistë të ndryshëm që thonë se normat e interesit në Kosovë janë mbi 15 për qind, por nuk mund të thuhet tani, pasi norma mesatare e interesit për kredi ka rënë dukshëm në 10.6 për qind në fund të muajit prill 2014”, ka theksuar ai.

Balijs në këtë intervistë për gazetën “Epoka e re” ka bërë me dije se deri në vitin e ardhshëm pritet të ulen normat e interesit për kredi. “Mendoj se deri në vitin e ardhshëm do të arrijmë në norma të interesit njëshifror”, ka potencuar ai. Sa iu përket normave të larta të interesit për kredi, ai ka deklaruar se ato nuk mund të jenë të ulëta si në vendet e zhvilluara për shkak të riskut që paraqitet në tregun tonë. “Në momentin që paraqitet ndonjë dështim ose vështirësi për kthimin e kredisë, banka gjendet në një pozitë shumë të pafavorshme, sepse ligji nuk është në dispozicion të bankës për ta zbatuar kontratën në fjalë, e kjo paraqet problem shumë të madh. I kemi mbi 10 mijë lëndë të bllokuara në gjykata që paraqesin një vlerë rreth gjysmë miliard euro”, ka shtuar ai.

“Epoka e re”: Si e vlerësoni tregun bankar në Kosovë?

Balijs: Sektori bankar në Kosovë është relativisht i ri nëse e krahasojmë me rajonin dhe vendet e tjera. Ne kemi filluar me licencimin e bankës së parë në vitin 2001 dhe që nga atëherë tani i kemi nëntë banka, të 10-s vetëm sa i është aprovuar licenca. Prandaj, mendoj se ka pasur zhvillim mjaft të mirë në sektorin bankar brenda një periudhe të shkurtër. Njëkohësisht performanca është duke u përmirësuar çdoherë. Në vitin 2013 kemi pasur performancë mjaft të mirë, duke gjeneruar një fitim prej 26 milionë eurosh për vitin 2013 e që, krahasuar me vitin 2012, ishte 18.5 milionë euro më shumë, prandaj mendoj se sistemi bankar ka performuar mjaft mirë vitet e fundit me gjithë vështirësitë që paraqiten në tregun e Kosovës.

“Epoka e re”: Meqenëse ka pasur kritika për normat e larta të interesit, atëherë cilët janë shkaktarët që bankat nuk i kanë ulur normat e interesit?

Balijs: Normat e interesit në Kosovë janë duke shënuar rënie. Shpeshherë citohen analistë të ndryshëm që thonë se normat e interesit në Kosovë janë mbi 15 për qind, gjë që nuk mund të thuhet tanimë, pasi norma mesatare e interesit për kredi ka rënë dukshëm në 10.6 për qind në fund të muajit prill 2014. Prandaj, mendoj se deri në vitin e ardhshëm do të arrijmë në norma të interesit njëshifrore. Arsyeja pse normat e interesit për kredi nuk mund të jenë të ulëta si në vendet e zhvilluara është për shkak të riskut që paraqitet në tregun tonë. Vazhdimisht kam potencuar se jemi listuar në vendin e 136-të nga 189 vende të botës për zbatimin e kontratave, që do të thotë kur lidhet një kontratë në mes të bankës dhe kredimarrësit është shumë problem të zbatohet kjo kontratë në përpikëri. Në momentin që paraqitet ndonjë dështim ose vështirësi për kthimin e kredisë, banka gjendet në një pozitë shumë të pafavorshme, ku ligji nuk është në dispozicion të bankës për ta zbatuar kontratën në fjalë dhe kjo paraqet një problem shumë të madh. Kjo reflektohet në faktin që kemi mbi 10 mijë lëndë të bllokuara në gjykata që paraqesin një vlerë rreth gjysmë miliard euro.

“Epoka e re”: Vitet e fundit kanë ardhur banka turke në Kosovë. A po shndërrohet Kosova në treg bankar të bankave turke?

Balija: Kur bëhet fjalë për afarizëm nuk mendoj se është shumë e rëndësishme se nga cili shtet vjen investitori, por shumë me rëndësi është se cili është koncepti i tyre i biznesit dhe si mund të ndikojë në krijimin e vendeve të punës dhe zhvillimin ekonomik në Kosovë. Në këtë rast, bëhet fjalë për banka me renome botërore, që krijojnë vende të reja pune dhe financojnë ekonomitë familjare dhe bizneset kosovare.

“Epoka e re”: Mendoni se licencimi i bankës së fundit turke do të ndikojë në uljen e normave të kamatës për kredi?

Balija: Mendoj se është lajm shumë i mirë që kemi edhe një bankë serioze në Kosovë, e kjo gjithsesi do ta pasurojë edhe më shumë nivelin e konkurrencës brenda sektorit. Mendoj se konkurrenca gjithmonë ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve dhe përmirësimin e ofertës. Jemi duke punuar vazhdimisht t’i eliminojmë barrierat për afarizmin bankar në tregun e Kosovës, në mënyrë që ky treg të jetë sa më atraktiv për bankat e reja dhe të gjenerojmë interesim në këtë drejtim.

“Epoka e re”: Tashmë është ulur norma e interesit për depozita. Si erdhi deri te kjo?

Balija: Duke pasur parasysh që raporti në mes të depozitave dhe kredive gjatë vitit 2013 ka qenë rreth 75 për qind, kjo ka krijuar një likuiditet më të lartë dhe si rezultat kostoja e fondeve është rritur. Prandaj, për ta ruajtur stabilitetin bankar, bankat është dashur t’i ulin normat e interesit në depozita për ta stabilizuar industrinë nga aspekti i likuiditetit dhe koston së fondeve.

“Epoka e re”: Disa parti politike kanë paraparë të krijojnë politika të reja ekonomike, njëra fondin zhvillimor, tjetra agrobankën. Sa e dëmton kjo sistemin bankar?

Balija: Janë propozuar modalitete të ndryshme nga partitë politike gjatë fushatës zgjedhore, por ne ende nuk kemi propozime konkrete me sqarime të mjaftueshme për të dhënë vlerësime. Megjithatë, mendoj se çdo iniciativë që do ta ndihmonte zhvillimin ekonomik të vendit do të përkrahim, me kusht që këto iniciativa të jenë brenda kornizave ligjore dhe parimit të tregut të lirë.

“Epoka e re”: A keni pasur diskutime me investitorë të huaj, të cilët janë të interesuar të investojnë në Kosovë për normat e larta të kredive? Nëse po, si e perceptojnë ata këtë?

Balija: Ne nuk kemi zhvilluar ndonjë hulumtim në këtë drejtim, por mendoj se shumë nga investitorët e huaj janë më të brengosur për sundimin e ligjit, zbatimin e kontratave dhe nivelin e zhvillimit ekonomik të Kosovës sesa për mundësitë e financimit. Në Kosovë normat e interesit nuk janë fikse dhe negociohen edhe në bazë të riskut që paraqet klienti dhe nëse një investitor i huaj është kompani serioze me risk të ulët, atëherë do të ketë mundësi të marrë kredi me norma mjaft të volitshme të interesit. (*Epoka e Re / 13 qershor 2014*)

KONKURRENCA UL NORMAT E INTERESIT

Në katër muajt e parë të këtij viti ka rënie të depozitave për 0.9 për qind, kurse ka ngritje të kredive për 1.9 për qind. Normat e interesit në Kosovë janë mbi 15 për qind, por nuk mund të thuhet tani, pasi norma mesatare e interesit për kredi ka rënë dukshëm në 10.6 për qind në fund të muajit prill 2014. Ardhja e një banke të re në këtë treg ka shtuar konkurrencën, e cila ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve, në përmirësimin e ofertës, si dhe në uljen e normave të interesit, ka thënë Petrit Balija, drejtor ekzekutiv i Shoqatës së Bankave të Kosovës

Në tregun bankar të Kosovës 10 banka komerciale zhvillojnë veprimtarinë e tyre bankare, kurse ardhja e një banke të re në këtë treg ka shtuar konkurrencën, e cila ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve, në përmirësimin e ofertës, si dhe në uljen e normave të interesit, ka thënë Petrit Balija, drejtor ekzekutiv i Shoqatës së Bankave të Kosovës. Ai ka deklaruar se ardhja e Bankës “Ziraat Bank” nga Turqia dhe futja e saj në tregun e Kosovës është lajm shumë i mire, sepse, sipas tij, ardhja e një banke serioze në Kosovë do ta pasurojë edhe më shumë nivelin e konkurrencës brenda sektorit. “Mendoj se konkurrenca gjithmonë ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve dhe përmirësimin e ofertës. Jemi duke punuar vazhdimisht t’i eliminojmë barrierat për afarizmin bankar në tregun e Kosovës, në mënyrë që ky treg të jetë sa më atraktiv për bankat e reja dhe të gjenerojmë interesim në këtë drejtim”, ka thënë për gazetën “Lajm”, Petrit Balija. Ai ka deklaruar se normat e interesit në Kosovë gradualisht janë duke shënuar rënie. “Shpeshherë citohen analistë të ndryshëm që thonë se normat e interesit në Kosovë janë mbi 15 për qind, por nuk mund të thuhet tani, pasi norma mesatare e interesit për kredi ka rënë dukshëm, ka rënë në 10.6 për qind në fund të muajit prill 2014”, ka theksuar Balija.

Ai për gazetën “Lajm” ka bërë të ditur se deri në vitin e ardhshëm pritet të ulen edhe më tutje normat e interesit të kredive për qytetarët, duke u rënë ato në njëshifror. “Mendoj se deri në vitin e ardhshëm do të arrijmë në norma të interesit njëshifror”, ka potencuar ai. Sa u përket normave të larta të interesit për kredi, ai ka deklaruar se ato nuk mund të jenë të ulëta si në vendet e zhvilluara për shkak të riskut që paraqitet në tregun tonë. “Në momentin që paraqitet ndonjë dështim ose vështirësi për kthimin e kredisë, banka gjendet në një pozitë shumë të pa favorshme, sepse ligji nuk është në dispozicion të bankës për ta zbatuar kontratën në fjalë, e kjo paraqet problem shumë të madh. I kemi mbi 10 mijë lëndë të bllokuara në gjykata që paraqesin një vlerë rreth gjysmë miliardë euro”, ka shtuar ai.

Sipas tij, ardhja e bankave të reja në tregun bankar të Kosovës e rrit konkurrencën, ndërsa, sipas tij, konkurrenca është pozitive, përkatësisht ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve, në përmirësimin e ofertës, si dhe në uljen e normave të interesit. “Ardhja e bankës “Ziraat Bank” në tregun e Kosovës është lajm shumë i mirë, pasi do ta pasurojë edhe më shumë nivelin e konkurrencës brenda sektorit dhe do të sjell oferta të reja për qytetarët dhe bizneset e Kosovës”, ka thënë Balija. “Mendoj se konkurrenca gjithmonë ndikon pozitivisht në ngritjen e cilësisë së shërbimeve dhe përmirësimin e ofertës. Jemi duke punuar vazhdimisht t’i eliminojmë barrierat për afarizmin bankar në tregun e Kosovës, në mënyrë që ky treg të jetë sa më atraktiv për bankat e reja dhe të gjenerojmë interesim në këtë drejtim”, ka thënë Balija.

Ai ka bërë të ditur se deri në muajin prill të vitit 2014 ka ulje të depozitave mbi 20 milionë euro më pak. “Deri në fund të muajit prill të vitit 2014, sektori bankar në Kosovë disponon me 2,430.1 milionë euro depozita apo 20.9 milionë euro më pak se sa në fundin e vitit 2013, kur depozitat kanë shënuar 2,451 milionë euro. Kjo nënkupton që kemi për 0.9 për qind ulje të depozitave për katër muajt e parë të vitit 2014”, ka shpjeguar Balija. Sipas tij, ekonomitë familjare kanë më së shumti depozitime nëpër banka apo 73.7 për qind. “Nga totali i depozitave, 2,430.1 milionë euro, 1,793 milionë euro janë depozita të ekonomive familjare. Pra, 73.7 për qind të gjithsejtë depozitave i përbëjnë depozitat e ekonomive familjare, përderisa pjesën tjetër të depozitave në vlerë prej 637 milionë euro e përbëjnë depozitat e bizneseve, kompanive dhe institucioneve të tjera publike”, ka theksuar ai.

Për katër muajt e parë të këtij viti depozitat kanë shënuar rënie, derisa kreditë kanë shënuar ngritje. “Për dallim nga depozitat që shënuan një ulje në katër muajt e parë të këtij viti, kreditë e lëshuara nga sektori bankar në prill të vitit 2014 arritën vlerën 1,839.7 milionë euro apo 33.9 milionë euro kredi më shumë se sa fundi i vitit 2013, kur vlera totale e kredive të lëshuara ishte 1,805.8 milionë euro”, ka nënvizuar Balija. “Kjo nënkupton që për 1.9 për qind është rritur vlera e kredive të lëshuara për katër muajt e parë të vitit 2014. Nga **totali i kredive të lëshuara** nga sektori bankar deri në fund të muajit prill 2014 arrin shifrën prej 571.2 milionë euro apo 31 për qind janë kredi të lëshuara për ekonomitë familjare, përderisa 1,268 milionë euro janë kredi të lëshuara për biznese apo për sektorë të tjerë”, ka thënë Balija. (18 qershor 2014 / Lajm, Kosova Sot, Telegrafi).

QEVERISJA KORPORATIVE, PRIORITET I BIZNESIT

Rrjeti CSR Kosova, mbështetur nga International Finance Cooperation (IFC), anëtare e grupit të Bankës Botërore, ka organizuar të mërkurën tryezën lidhur me zhvillimin e fundit në praktikat më të mira të të qeverisjes korporative, standarteve më të larta të BE-së në deklarinimin dhe raportimin e integruar. Me këtë rast, kryetari i Bordit të Kosovës CSR Network, Robert Wright ka deklaruar se qeverisja korporative duhet të jetë një prioritet i lartë për sektorin e biznesit të Kosovës pasi sipas tij, për fat të keq, kjo nuk është praktikuar as sa është dashur. “Standardet e qeverisjes se korporatave në Kosovë janë më të ulëta se ajo qfarë konsiderohet normale apo e pranueshme në vitin 2014 në Evropë”, ka deklaruar ai. (12 qershor 2014 / Epoka e Re)

MILIONERËT, QË NUK IU DIHET BURIMI I PARAVE

Më gjithë ekzistimin e mekanizmave ligjor për raportimin e çdo transaksioni bankar mbi 10 mijë euro, qoftë nga individë apo subjekte të ndryshme në bankat komerciale, në Kosovë ka qytetarë milionerë pa ditur burimin e prejardhjes se mjeteve të tyre financiare, thonë ekspertë për çështje ekonomike.

Profesori Musa Limani, për Radion Evropa e Lirë, thotë se duhet të kontrollohen transaksionet bankare dhe institucionet financiare duhet të kërkojnë burimin e mjeteve. “Këta pse nuk e paraqesin është pa koment, për arsye se te ne nuk ka përgjegjësi dhe ‘peshqit e mëdhenj’ nuk i nënshtrohen këtyre procedurave. Përndryshe më ligj asnjë transaksion nuk mund të realizohet pa e ditur burimin. Për këtë arsye ne kemi milionerë të cilët nuk e paraqesin burimin e të ardhurave”, thotë Limani.

Në anën tjetër, Petrit Balijs, drejtor ekzekutiv në Shoqatën e Bankave të Kosovës, për Radion Evropa e Lirë thotë se është obligim ligjor që bankat komerciale në vend të kërkojnë burimin e transaksioneve. Ndërkaq, sipas ligjeve ndalohet publikimi i të dhënave të këtyre klientëve.

“Në fakt është Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave që ndalon publikimin e të dhënave të tij, por janë institucionet relevante shtetërore, ku raportohen këto informata”, thotë Balijs. Ndryshe, çdo transfer mbi 10 mijë euro që klientë të ndryshëm deponojnë në banka dhe institucione mikro-financiare, janë të obliguar të plotësojnë një formular për burimin e prejardhjes së fondve dhe përcaktimin e pronësisë së përfituesit. Këto procedura janë të parapara më Ligjin për Parandalimin e Shpëlarjes së Parave dhe Financimit të Terrorizimit. (24 qershor 2014 / Telegrafi, Express, Tribuna, Radio Evropa e Lire).

TRANSPARENCA BUXHETORE, PIKË E DOBËT E MIRËQEVERISJES

Buxheti publik kërkohet të jetë transparent në mënyrë që publiku i gjerë të njoftohet me shpenzimet buxhetor dhe ku janë investuar mjetet buxhetore. Sipas ekspertëve të çështjeve ekonomike, transparenca buxhetore në Kosovë konsiderohet se nuk është në nivel të kënaqshëm dhe se është pikë e dobët e mirëqeverisjes, ndërsa në të ardhmen të ketë më tepër transparencë buxhetore. Drejtori i Shoqatës së Bankave të Kosovës, Petrit Balijs, për gazetën “Lajm” ka thënë se njëri ndër instrumentet më të rëndësishëm të një shteti është buxheti publik, mirëpo ai duhet të jetë edhe transparent në mënyrë që publiku i gjerë të njoftohet me shpenzimet buxhetore. Sipas tij, natyrisht që nevojitet edhe transparenca buxhetore. Ai ka shpjeguar se konsiderohet që transparenca buxhetore në Kosovë nuk është në nivel të kënaqshëm. “Mendoj se një nga instrumentet më të rëndësishme ekonomike për shtetndërtim dhe zhvillim ekonomik është pikërisht buxheti shtetëror. Informatat mbi buxhetin shtetëror në përgjithësi janë në dispozicion të palëve të interesuara, por sipas analizave të disa instituteve të pavaruara për hulumtime ekonomike, konsiderohet që transparenca buxhetore në Kosovë nuk është në nivel të kënaqshëm, sa i përket hartimit, shpenzimit dhe raportimit të buxhetit”, ka thënë Balijs. Ai më tej ka shpjeguar se agjencitë buxhetore nuk duhet të nguten dhe të bëjnë raporte të nxituara buxhetore. “Prandaj, mendoj se ministritë dhe agjencitë shtetërore duhet të mos bëjnë hartime të nxituara buxhetore. Ato duhet të jenë më gjithëpërfshirëse në procesin e hartimit buxhetor dhe njëkohësisht të bëjnë një monitorim më të mirë të shpenzimeve dhe të jenë më të rregull dhe më transparent në raportime, në intervale të caktuara kohore, në mënyrë që publiku të ketë qasje më të mëdha në këto informata dhe të ketë një llogaridhënie më të madhe ndaj qytetarëve të Kosovës”, ka thënë në fund Balijs. (25 qershor 2014 / Lajm)